

‘Ik heb een droom’

Vijf wensen voor het regeerakkoord

Het volk heeft gesproken, de stemmen zijn geteld, de vorming van een coalitie om Nederland verder te besturen kan beginnen. Het regeerakkoord zet de lijnen uit, maar wat komt erin te staan over de ruimte om ons heen? De redactie Go.nu vroeg het vijf betrokkenen: wat zou je zelf in het akkoord schrijven, wat is je droom? En welke regel mag absoluut niet ontbreken?

Sebastiaan de Wilde, directeur Stationsontwikkeling en Onderhoud NS Stations

‘Het zal niet verbazen dat mobiliteit mijn thema is. Het gaat hard de verkeerde kant op met de congestie in Nederland. Het is druk en de infrastructuur wordt zwaar belast. Daarin is veel geïnvesteerd, maar dat mag niet ophouden. Tweede trend is de boeiende verstedelijkingsgolf: de trek naar de stad, met stijgende prijzen tot gevolg. De economische groei slaat neer in de Randstad: hoe gaan we daar vormgeven aan de Hollandse metropool? Daar moeten we een volgende nota RO voor maken, met inbegrip van de mobiliteit. Hoe gaan we de reizigersstromen zo goed mogelijk door de metropool leiden? Een plan voor het land dus, onder leiding van de regering. Met een tijdshorizon die minstens op 2050 mag liggen. We moeten nu al nadenken over de volgende generatie stations: wat bouwen we in 2030 en verder? Los van het geld moet het debat vooral gaan over de logische investeringen die de komende decennia nodig zijn: een heel gerichte agenda, waar de maatschappij zich in kan herkennen.’

‘Een combinatie van een nieuwe nota Ruimtelijke Ordening, in een MIRT-jasje.’

Marleen Hermans, hoogleraar Publiek Opdrachtgeverschap in de Bouw TU Delft

‘Er moet een nationale visie mét uitvoeringsprogramma komen voor de systeemshift die we nodig hebben in relatie tot de gebouwde omgeving. Ambities als circulariteit, binnenstedelijke woningbouw en leefbaarheid kunnen niet op lokaal en individueel niveau worden opgelost. Deze gebiedsoverstijgende opgaven zijn te groot voor een gedecentraliseerde situatie. Ze vragen om een compleet andere benadering, waarin ook beleid en wet- en regelgeving moeten worden aangepast. Daarnaast moet het opdrachtgeverschap in dit land een forse impuls krijgen. Weliswaar is er de laatste tijd veel aandacht geweest voor de inhoud – wat is een energietransitie bijvoorbeeld – maar we hebben die opgaven neergelegd op schouders die ze in de praktijk niet kunnen dragen. In de bouw zijn ingrijpende veranderingen gaande, dat vraagt kennis- en competentie-ontwikkeling. We kunnen dat op individueel niveau blijven stimuleren, maar ik zie veel meer in een gezamenlijke aanpak waarin Rijk en lokale partijen samenwerken, niet alleen aan inhoud, maar juist ook aan proces. Waarin ook corporaties meedoen en het bouwbedrijfsleven aanschuift en meedenkt, juist rond de genoemde grote onderwerpen. Aan de professionalisering moeten we evenveel aandacht besteden als aan de inhoud van het vak.’

‘Nationaal programma nodig voor professionalisering van het opdrachtgeverschap.’

Rolf Steenwinkel, lid DB Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en directeur Amsterdam Energie

‘Mijn inzet zou erop gericht zijn om de Klimaatwet van GroenLinks en PvdA verder te brengen dan een Tweede Kamer-initiatief. De wet is nog vrij abstract en heeft concretisering nodig. Zodat we bijvoorbeeld met wind op zee echt meters kunnen gaan maken. Maar ook een verbod om huizen nog langer met fossiele brandstoffen te verwarmen. We hebben het ons veel te gemakkelijk gemaakt met het Gronings gas, dat moet anders. De koplopers

hebben al verantwoordelijkheid genomen, in de nieuwbouw is al veel bereikt. Dat moet ook in de bestaande voorraad; stel de normen in het Bouwbesluit daartoe bij.

Ook een thema als circulariteit moet opgepakt. Bij de waterschappen zijn we al sinds de jaren zeventig bezig om allerlei stoffen uit het water te halen en opnieuw te gebruiken: dat kan in iedere bedrijfstak. Technisch kan alles, het gaat erom dat er afzetmarkten worden gecreëerd voor de grondstoffen. Dat vergt stevige afspraken.'

'De Klimaatwet moet door een staatssecretaris Energie worden geïncorporeerd in het beleid.'

Bart van Breukelen, directievoorzitter SYNCHROON

'Er is behoefte aan een door het Rijk geïnitieerde visie op de ruimtelijke en economische ontwikkeling van Nederland, met name op het gebied van stedelijke ontwikkeling, duurzaamheid, infrastructuur en hoogfrequent openbaar vervoer. De Omgevingsvisie moet op deze en andere punten een helder perspectief schetsen. Daar moet een stevige investeringsagenda aan worden gehangen; we staan voor grote opgaven waarbij Rijkssteun onontbeerlijk is. Voorbeelden zijn de enorme woningbouwopgave, niet alleen in de steden, maar ook aan de randen ervan en in de dorpen, de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en de impuls die dit moet hebben voor stedelijke vernieuwing.

De afgelopen tijd zijn we te ver doorgeschoten in de decentralisatie, terwijl de opgaven wel degelijk vragen om een inspirerend overkoepelend kader. Het Rijk moet minder de boekhouder van Nederland spelen en meer investeren in maatschappelijke opgaven met rendement op langere termijn. Basis is het vertrouwen dat Nederland in Europa de toon kan zetten, met ons opleidingsniveau en onze innovatiekracht. Een tweede, meer beschouwelijke lijn die ik zou willen inzetten: het volk in beweging krijgen. Er is zo veel pessimisme en gemopper, terwijl we een van de mooiste landen ter wereld hebben! Ask not what your country can do for you, but what you can do for your country. Ook daar mag het regeerakkoord iets over zeggen.'

'Krachtige visie van het Rijk op ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de Randstad in het bijzonder.'

Friso de Zeeuw, praktijkhoogleraar Gebiedsontwikkeling TU Delft

'Het regeerakkoord moet zowel voorstellen voor de korte als voor de langere termijn bevatten. Om met het laatste te beginnen: de Omgevingsvisie van het Rijk. Die heeft alleen zin als men werkelijk tot keuzes komt en deze uitwerkt in een plan van aanpak met uitvoeringsstrategie. Anders blijft het bij papier, zoals bij de nota Randstad 2040. Voor de Omgevingsvisie formuleer ik zes thema's: energietransitie, klimaatadaptatie, woningbouw, regionale economische ontwikkeling, mobiliteit en landelijk gebied. Op elk van die thema's moet duidelijk worden wie wat wanneer gaat doen en de investeringen voor zijn rekening neemt – zowel publiek als privaat. Uiteindelijk mondt dat uit in een hele nieuwe generatie gebiedsontwikkelingen te velde. We zullen onze handen er aan vol hebben! Ik geef een voorbeeld op het terrein van de woningbouw. Voor de korte termijn moet het nieuwe kabinet gas geven op wat ik "drie in de pan" noem: de turbo op de woningproductie in de groeigebieden, waar nodig de plancapaciteit vergroten en een impuls geven aan binnenstedelijke transformatie. Waar zorg, onderwijs en defensie hoog op de nationale politieke agenda staan, is dat met de meeste thema's van de Omgevingsvisie niet het geval. Dat is gewoon een feit. We kunnen duidelijk maken dat een bescheiden rijksbijdrage van zeg 100 miljoen euro per jaar in de onrendabele top van binnenstedelijke plannen een veelvoud aan andere publieke en – vooral – marktinvesteringen losmaakt. En dat zeker niet alleen in de Randstad.'

'Maak van de Omgevingsvisie een investeringsplan met zes thema's!'